

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ДІЇ АВІАЦІЙНОГО ШУМУ

Із розвитком науково-технічного прогресу та підвищенням рівня експлуатації транспорту постає проблема шумового (акустичного) забруднення.

Аеропорти, а також авіаремонтні підприємства негативно впливають на навколишнє середовище. Повітряні судна, що злітають, викидають в атмосферу тисячі тонн шкідливих вихлопних газів: CO₂, NO_x, SO_x. Оскільки міста, що розбудовуються, перебувають у зоні діяльності аеропортів (аеропорт «Жуляни»), які не можна на даний час перенести, доводиться шукати компроміси і приймати взаємоузгоджені рішення.

З метою відвернення, зниження і досягнення безпечних рівнів шумів у ст. 21 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 № 2707-ХІІ визначено ряд заходів, зокрема «створення і впровадження мал шумних машин і механізмів; організаційні заходи для відвернення і зниження виробничих, комунальних, побутових і транспортних шумів, включаючи запровадження раціональних схем і режимів руху транспорту та інших пересувних засобів і установок у межах населених пунктів» [1].

Джерелами шуму на території авіапідприємств і прилеглих до нього районів є авіаційні силові установки з газотурбінними та поршневіми двигунами; допоміжні силові установки повітряних суден та агрегати запуску; спецмашини аеродромного обслуговування різного призначення, в тому числі теплові та вітрові машини, створені на базі авіадвигунів, що відпрацювали льотний ресурс; верстатне та технологічне устаткування виробничих процесів [2].

Акустична обстановка в районі аеропорту визначається режимом функціонування авіапідприємства; типами повітряних суден, що експлуатуються в аеропорту; діючими маршрутами прильоту й вильоту ПК; розміщенням житлової забудови відносно злітно-посадкової смуги, а також заходами, що провадить аеропорт з метою зниження несприятливої дії авіаційного шуму на довкілля [3].

Шум сучасних дозвукових повітряних суден з реактивними двигунами регламентується в першу чергу міжнародним стандартом ІКАО (Міжнародна організація цивільної авіації), а також національними стандартами. Діючі нормативи з шуму чітко регламентують не тільки допустимі його рівні, а й методики його вимірювання, режими польотів під

час сертифікаційних випробувань, а також обробку результатів та їх доведення до вихідних умов з метою захисту екологічних прав громадян та запобігання правопорушень у сфері використання повітряного простору повітряними суднами.

Повітряним кодексом України передбачено, що нормативно-правове регулювання у сфері цивільної авіації здійснюється через прийняття в установленому порядку нормативно-правових актів та прийняття уповноваженим органом з питань цивільної авіації авіаційних правил України, які регулюють діяльність цивільної авіації та використання повітряного простору України (ч. 1 ст. 11) [4].

Нормативними критеріями оцінювання стану шумового забруднення навколо аеропортів (аеродромів) є еквівалентний рівень звуку ($L_{\text{Аекв}}$) та максимальний рівень звуку ($L_{\text{Амакс}}$). Визначення рівнів звуку ($L_{\text{Аекв}}$ та $L_{\text{Амакс}}$) відповідає вимогам міжнародних стандартів і Державних санітарних правил та норм. За умови розроблення в аеропорту (на аеродромі) програми «Збалансований підхід до управління шумом» використовуються нормативні критерії комбінованого добового еквівалентного рівня звуку з метою виконання завдань щодо оцінювання, контролю, зниження негативного впливу авіаційного шуму на населення.

Регламентованими інтервалами спостереження за шумом є: денний період доби (з 7.00 до 23.00 – 16 годин, або 57 600 с); нічний період доби (з 23.00 до 7.00 – 8 годин, або 28 800 с).

Для захисту населення від несприятливого впливу авіаційного шуму навколо аеропортів (аеродромів) встановлюються зони обмеження забудови та зони захисту від шуму відповідно до нормативних значень еквівалентного рівня звуку ($L_{\text{Аекв}}$) на межах відповідних зон.

Відповідно до ч. 4 ст. 84 Повітряного Кодексу України заходами зменшення рівня шуму в аеропорту та поблизу нього є:

1) технічне зниження рівня шуму від повітряних суден до значень, встановлених авіаційними правилами України;

2) просторове зонування території навколо аеропорту з урахуванням умов авіаційного шуму та інших несприятливих екологічних факторів (викидів забруднювальних речовин, електромагнітного випромінювання об'єктів авіаційної діяльності та ризику авіаційних подій), відповідне її планування й забудову;

3) запровадження експлуатаційних заходів під час зльоту і посадки повітряних суден, відповідну організацію повітряного руху з метою зменшення впливу авіаційного шуму та інших несприятливих екологічних факторів.

Отже, сьогодні в Україні немає єдиної національної нормативно-правової бази з питань оцінювання шкідливого впливу авіаційного шуму. Міністерством інфраструктури України розроблено проект «Правил просторового зонування території навколо аеропортів із умов впливу авіаційного шуму». Нормами проекту зазначеного акта передбачається врахування вимог ІКАО, Європейського Союзу та Повітряного кодексу України за напрямками:

– створення національної нормативно-правової бази з питань оцінювання шкідливого впливу авіаційного шуму, процедури визначення і встановлення зон захисту та обмеження житлової і громадської забудови від шкідливого впливу авіаційного шуму на околицях аеропортів (аеродромів) цивільної авіації для поточних і перспективних варіантів виконання польотів у районі аеропорту (аеродрому) та законодавче закріплення норм регулювання авіаційної діяльності в Україні;

– гармонізація законодавства України зі стандартами Європейського Союзу;

– реалізація державної політики у сфері регулювання шкідливого впливу шуму згідно з єдиними нормами [5].

Таким чином, враховуючи те, що єдиним кодифікованим актом у галузі цивільної авіації (Повітряним кодексом України) неможливо врегулювати відносини щодо впливу авіаційного шуму, заслуговує на увагу твердження щодо необхідності юридичного (офіційного) прийняття проекту наказу щодо «Правил просторового зонування території навколо аеропортів із умов впливу авіаційного шуму».

Література

1. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовтня 1992 р. № 2707-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 50. – Ст. 678.

2. Боярська З. І. Екологічні аспекти безпеки цивільної авіації в Україні / З. І. Боярська // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – 2012. – № 3 (24). – С. 10-15.

3. Лепетчук О. В. Правові механізми захисту від авіаційних шумів в законодавстві України / О. В. Лепетчук // Транспортне право в ХХІ столітті: ІІІ Міжнар. наук. конф., 21 лютого 2013 р.: тези доп. – Київ, 2013. – С. 485-487.

4. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 48-49.

5. Правила просторового зонування території навколо аеропортів із умов впливу авіаційного шуму (Проект наказу): офіційна Інтернет-сторінка Міністерства інфраструктури України. Нормативна база [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mtu.gov.ua/uk/alias_51/34113.html.